

Руденко Г. Р.,
к. е. н., доц. кафедри економіки, управління підприємствами та логістики,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
(Україна)

РОЗВИТОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

У сучасних економічних умовах ефективність функціонування підприємств на ринку залежить не стільки від їх виробничих і фінансових чи інших можливостей, скільки від ефективного планування, обліку, контролю, а головне, оптимізації усіх видів витрат підприємства, зокрема логістичних витрат. Дослідженням логістичних витрат у різних сферах у своїх працях займаються вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких Є. В. Крикавський, М. А. Окландер, О. П. Хромов, Ю. В. Пономарьова, О. В. Посилкіна, А. М. Гаджинський, А. М. Родников, Л. Б. Миротін, И. Е. Ташбаєв, О. Г. Порошина та ін. Проблемним залишається питання організації ефективного планування, обліку і контролю логістичних витрат на підприємствах.

Мета – визначити особливості розвитку теоретичних досліджень логістичних витрат на підприємствах, зокрема у сфері збуту.

В економічній літературі використовуються поняття «логістичні витрати» та «логістичні видатки» (російською – «издержки»; немає українського аналогу, тому пропонуємо перекласти як видатки). На думку вчених Л. Б. Миротіна, И. Е. Ташбаєва, О. Г. Порошиної, логістичні витрати – це витрати трудових, матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів, зумовлених здійсненням підприємствами своїх функцій з виконання замовлень споживачів; а логістичні видатки – це втрати-наслідки відхилень багатьох техніко-економічних факторів від прийнятих при розробці планів [1].

Під цим кутом зору розглянемо поняття «логістичні витрати» в контексті запропонованих визначень вченими-спеціалістами. Більшість вчених (А. М. Гаджинський [2], Є. В. Крикавський [3], М. А. Окландер [4], Ю. В. Пономарьова [5], О. В. Посилкіна [6], А. М. Родников [7], Л. Б. Миротін, И. Е. Ташбаєв, О. Г. Порошина [1] та ін.) вважають, що логістичні витрати – це витрати, пов'язані з виконанням логістичних операцій (розміщення замовлення на постачання продукції, закупівля, складування отриманої продукції, внутрішньовиробниче транспортування, проміжне зберігання, зберігання готової продукції та ін.), а також витрати на оплату праці персоналу, утримання обладнання, складські запаси тощо. На думку автора, логістичні витрати – це витрати, пов'язані з управлінням та оптимізацією матеріальних, фінансових та інформаційних потоків з метою економії всіх видів ресурсів та забезпечення високого рівня обслуговування споживачів.

Важливою складовою ефективного управління підприємством є ефективне управління логістичними витратами, зокрема у сфері збуту.

Розподіл логістичних витрат, штрафів та втрат на підприємствах у сфері збуту представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл логістичних витрат, штрафів та втрат на підприємствах у сфері збуту

Логістичні витрати	Штрафи	Втрати
Витрати на пошук оптимального споживача	Штраф за несвоєчасну доставку готової продукції споживачам	Втрати від «заморювання» коштів
Витрати на утримання обладнання, амортизацію та на попередження морального старіння обладнання		
Витрати на страхування продукції		
Витрати на визначення оптимального завантаження транспортних засобів		
Витрати на вантажно-розвантажувальні роботи та оптимізацію цього процесу		
Витрати на транспортування продукції та на оптимізацію цього процесу		
Витрати на зберігання готової продукції та оптимізацію процесу зберігання		
Витрати, пов'язані з реалізацією продукції, в т. ч. на рекламу		
Витрати на забезпечення споживачів сервісними послугами		
Витрати на оптимізацію організації праці та її оплату		

Ефективність управління логістичними витратами залежить також від прийнятого оптимального рішення на основі створених матриць «плюси-мінуси» щодо конфліктів витрат, які виникають у сфері збуту [8]. Створення матриць сприятиме своєчасному скороченню логістичних витрат, хоча не завжди скорочення певних складових витрат призводить до скорочення загальних витрат.

У сфері збуту виникають наступні конфлікти витрат:

низькі витрати на ліквідацію пошкоджень під час транспортування призводять до великих витрат на пакування продукції;

низькі витрати на планування і узгодження програм збуту супроводжуються великими витратами на управління збутовою діяльністю, на ліквідацію нестачі робочої сили і збоїв у збутовій діяльності;

низькі витрати на розширення збутової мережі супроводжуються великими витратами щодо вибору оптимальних ринків збуту;

низькі витрати на контроль якості співпраці підприємства з посередниками-збутовиками призводять до великих витрат на страхування перевезення продукції та проходження митного контролю;

низькі витрати на планування потреб у сфері збуту і на дослідження попиту супроводжуються великими витратами на просування продукції на вітчизняний і закордонний ринки;

низькі витрати на планування стратегії збуту і на використання прогресивних технологій супроводжуються великими витратами на здійснення якісного обслуговування клієнтів у розрізі дій підприємств-конкурентів.

Для скорочення логістичних витрат на підприємствах у сфері збуту необхідно якісно здійснювати інформаційні потоки, а саме:

1. Вхідна інформація до відділу логістики:
щомісячні звіти про виконання плану продажу;
звіти про маркетингове дослідження ринку;
звіти про дослідження попиту на продукцію підприємства.
2. Вихідна інформація з відділу логістики:
розроблена стратегія збуту і використання прогресивних технологій;
визначені оптимальні ринки збуту;
визначені доцільні канали збуту;
визначена оптимальна кількість посередників;
розроблена програма якісного обслуговування споживачів;
розрахована оптимальна чисельність менеджерів зі збуту.

Таким чином, логістичні витрати є невід'ємною складовою частиною господарської діяльності підприємств та визначають її ефективність. Було визначено особливості розвитку теоретичних досліджень логістичних витрат на підприємствах, зокрема у сфері збуту. Подальшому дослідженню підлягає розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності збутової діяльності вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел

1. Эффективная логистика / Л. Б. Миротин, Ы. Э. Ташбаев, О. Г. Порошина та ін. – М. : Издательство «Экзамен», 2008. – 160 с.
2. Гаджинский А. М. Логистика : учебник / А. М. Гаджинский. – М. : Информационно-внедренческий центр «Маркетинг», 2005. – 228 с.
3. Крикавський Є. В. Логістика. Основи теорії : підручник / Є. В. Крикавський. – Львів : Національний Університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2004. – 416 с.
4. Окландер М. А. Формування логістичних систем підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / М. А. Окландер. – Одеса, 2003. – 16 с.
5. Пономарьова Ю. В. Логістика : навчальний посібник / Ю. В. Пономарьова. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 192 с.
6. Посилкіна О. В. Фармацевтична логістика : монографія / О. В. Посилкіна, Р. В. Сагайдак, Б. П. Громовик; за ред. О. В. Посилкіної. – Х. : Вид-во НФаУ : Золоті сторінки, 2004. – 320 с.
7. Родников А. Н. Логистика : терминологический словарь / А. Н. Родников. – М. : Экономика, 2005. – 252 с.
8. Колодізева Т. О. Методичне забезпечення оцінки ефективності логістичної діяльності підприємств: монографія / Т. О. Колодізева, Г. Р. Руденко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 292 с.